

FRANKRIJK PUUR

DORDOGNE

TEKSTEN EN FOTOGRAFIE: Martijn Josse

TEKSTEN EN ILLUSTRATIES: Marita Josse-Mulder

JM Josse
Media

FRANKRIJK PUUR DORDOGNE is een uitgave van Joosse Media te Kampen

Copyright © 2024 Joosse Media

Teksten: Martijn Joosse, Marita Joosse

Omslagontwerp, vormgeving binnenwerk en fotografie: Martijn Joosse

Illustraties: Marita Joosse

Druk: Wilco BV, Amersfoort

ISBN 9789083261713

NUR 512

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de uitgever noch de auteur aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Jardins de Marqueyssac

VOORWOORD

Wat leuk dat je onze reisgids van het departement Dordogne in handen hebt! We hopen dat dit boek je helpt om een onvergetelijke vakantie in deze streek te hebben. Want de keren dat wij Dordogne hebben bezocht, waren om nooit te vergeten. Het uitzicht vanaf het *belvédère* van Domme over de Dordognevallei bij het zachte strijklicht van de ondergaande zon, het imposante kasteel van Beynac-et-Cazenac boven op de kliffen, het romantische stadje Brantôme, het heerlijke eten in de tuin van Le Présidial in Sarlat, een wandeling op het Plateau d'Argentine, de indrukwekkende rotstekeningen van zo lang geleden in de Grotte des Combarelles...

We hebben onze persoonlijke tips voor Dordogne in deze gids verzameld. Vaak wordt het departement verdeeld in de vier toeristische streken: Périgord Vert, Blanc, Pourpre en Noir. Wij hebben voor deze gids gekozen om Dordogne op te delen in noord en zuid, met Périgueux als grens. Dit vooral omdat de noordelijke helft en de zuidelijke helft een eigen onderscheidend karakter hebben.

Voor wie is deze gids bedoeld? Voor iedereen die naast de standaard hoogtepunten ook onontdekte pareltjes wil zien en er graag actief op uit trekt om de natuur en cultuur van de streek te leren kennen. Of dat nu alleen, als stel of met een gezin is.

Veel plezier in de Dordogne!

Martijn & Marita

INHOUD

- Introductie *8*

HET NOORDEN VAN DE DORDOGNE

- Steden en dorpen *18*
 - Bezienswaardigheden *28*
 - Wandelen en fietsen *30*
 - Activiteiten *34*
 - Rondritten *36*
 - Markten en evenementen *42*
 - Eten, drinken en slapen *44*
 - Net over de grens *46*
-
- Een week in de Dordogne & Met kinderen *104*
 - Culinaire specialiteiten *108*
 - Reis naar de Dordogne *110*
 - À faire *112*
 - Weekplanner *116*
 - Notities *122*
 - Index *126*

HET ZUIDEN VAN DE DORDOGNE

- 52 Steden en dorpen •
- 72 Bezienswaardigheden •
- 78 Wandelen en fietsen •
- 82 Activiteiten •
- 86 Rondritten •
- 94 Markten en evenementen •
- 98 Eten, drinken en slapen •
- 100 Net over de grens •

INTRODUCTIE

Het is niet voor niets dat de Dordognestreek zo'n populaire bestemming is. Kronkelende rivieren, een mild klimaat, rijk aan bossen, opmerkelijk cultureel erfgoed zoals kastelen, kloosters en kerken. Maar ook de innerlijke mens komt hier aan bod, door de vele culinaire specialiteiten. Het toerisme concentreert zich voornamelijk rondom de Dordognevallei in het zuiden en de omliggende dorpen. Ga je buiten de gebaande paden, dan valt op hoe rustig en weids de Dordognestreek eigenlijk is. Qua oppervlakte is het een van de grootste departementen van het land, dus je hebt er volop de mogelijkheid om de rust en de ruimte op te zoeken.

GESCHIEDENIS

Veel van wat je in de Dordognestreek aantreft is al eeuwenoud. Maar de geschiedenis gaat hier nog verder terug. Diep onder de grond verscholen liggen namelijk de sporen die de prehistorische mens achterliet, in de vorm van bijzondere, kleurrijke rotstekeningen en inscripties. Sommige grotten met rotstekeningen zijn te bezoeken, maar het merendeel is niet toegankelijk om deze kunstwerken zo goed mogelijk te beschermen. Voor een goed beeld van de prehistorie in deze streek kun je terecht in het Musée de la Préhistoire in Les Eyzies. De bekendste grot, Lascaux, ook wel eens de Sixtijnse kapel van de

prehistorie genoemd, is niet toegankelijk maar gelukkig zijn er twee replica's: Lascaux II uit de jaren '80 en Lascaux IV uit 2016.

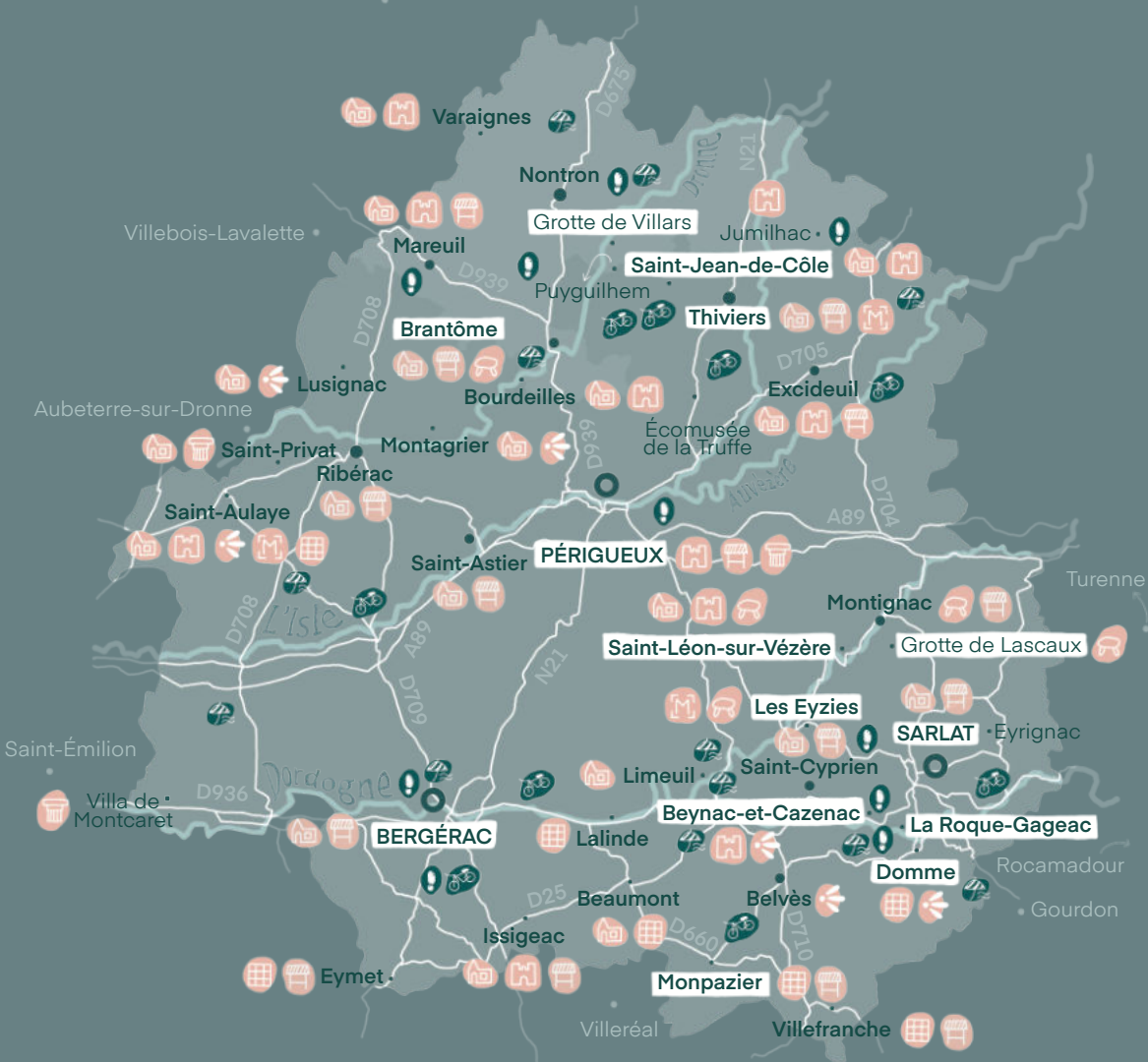
Romeinen

Het waren de Romeinen die de wijnbouw naar de Dordognestreek brachten. De wijngaarden rondom Bergerac behoren tot de oudste van het land. Via de rivier de Dordogne kon de wijn verder het land in gebracht worden. De toenmalige inwoners, de Gallische stam Pétrocores, waaraan de oude landstreek haar naam Périgord dankt, vermengden zich al snel met de Romeinse nieuwkomers. Sporen van de Romeinen vind je met name nog in Périgueux: in het museum Vesunna - genoemd naar de oude Romeinse stad die hier lag - zijn restanten te zien. Ook kun je nog rondlopen door de ruïnes van het amfitheater, ten noorden van het museum.

Toen het door het ineensstorten van het Romeinse Rijk gedaan was met de *pax romana*, kwam de Dordognestreek in woelige tijden terecht. Allereerst door de invallen van Vikingen, vervolgens door Arabieren, en nog later door de strijd tussen Engeland en Frankrijk, in de Honderdjarige Oorlog. Uit die tijd stammen de meeste van de vele kastelen in dit gebied. Dwars door de streek liep namelijk het front, wat verklaart waarom sommige kastelen slechts op een steenworp afstand van elkaar liggen. De

• Cassinomagus

Château de La Rochefoucauld

Kerk	Uitzicht
Prehistorie	Kasteel
Museum	Romeinse overblijfselen
Markt	Bastide

• Pujols

La Roque-Gageac

landheren van die tijd probeerden hun invloed verder te vergroten door het stichten van nieuwe dorpen en steden, die allerlei privileges kregen. Deze staan bekend als bastides en je kunt ze vaak herkennen aan hun rechthoekige vorm, want ze hadden allemaal min of meer een gelijkvormig stratenplan.

Ook het christendom heeft zo zijn sporen nagelaten in de Dordogne. Vroeg in de vierde eeuw werd er in Périgueux al een kerk gebouwd. De meest opmerkelijke christelijke bouwwerken die de loop der tijd overleefden, dateren uit de elfde en twaalfde eeuw, het hoogtepunt van de romaanse bouwkunst. Na de reformatie werd een groot deel van de streek protestants. De onderdrukking van het protestantisme in Frankrijk zorgde ervoor dat veel mensen wegtrokken, onder andere richting de Lage Landen. Ze namen hun geliefde wijn mee, waardoor de

wijnen uit de streek ook in het buitenland bekendheid kregen.

GASTRONOMIE

Wijngaarden vind je in het departement voornamelijk in het zuidwesten, rondom Bergerac, waar de grond bestaat uit een mengsel van klei, kiezel en kalksteen. Je zit hier dicht tegen het wijngebied van Bordeaux aan, wat je ook aan de wijn kunt proeven. Wijn uit de Périgord komt in alle soorten, zowel witte, rode, rosé als de zoete dessertwijn van Monbazillac. Het populairst zijn de rode wijnen, gemaakt van voornamelijk de druivensoorten merlot, cabernet franc en sauvignon, en in mindere mate malbec. In totaal telt de streek zo'n twaalfhonderd wijnmakers die ruim twaalfduizend hectare aan wijngaarden bezitten. De wijnen combineren goed met de overige culinaire specialiteiten uit de streek. En dat zijn er

heel wat: onder meer walnoten, paté, eend, foie gras, aardbeien, truffels en geitenkaas.

KLIMAAT

De Dordogne ligt op een grensgebied van klimaatzones. Aan de westkant heb je het zeeklimaat van de Atlantische Oceaan, die verwarmd wordt door de Golfstroom. Aan de oostkant heerst er meer een semi-bergklimaat, onder invloed van het Centraal Massief. Die afwisseling van klimaten zorgt vaak voor de nodige wisselvalligheid. Zo kan het weer op een

dag snel omslaan, van overdadige zonneschijn naar zware buien. In de Dordogne geldt desondanks dat het algemene weerbeeld er gematigd is. Dat betekent milde winters met amper temperaturen onder nul. De lente is gemiddeld vrij nat maar aangenaam, de zomer droog en warm met temperaturen tussen de vijftig en dertig graden. Vaak maken onweersbuien een einde aan de heetste dagen. De herfst is qua weer het meest constante seizoen, met regelmatig nog zomerse temperaturen en relatief droge periodes.

DORDOGNE OF PÉRIGORD?

In deze reisgids gebruiken we zowel de benaming Dordogne als Périgord. Sinds de Franse Revolutie in 1789 wordt het administratieve departement aangeduid met de naam Dordogne, naar de belangrijkste rivier die door het gebied stroomt. Périgord is de oude naam van vrijwel hetzelfde gebied, en wordt vaak in toeristische, historische en culinaire contexten gebruikt.

DE DORDOGNE IN HET KORT

Hoofdstad: Périgueux

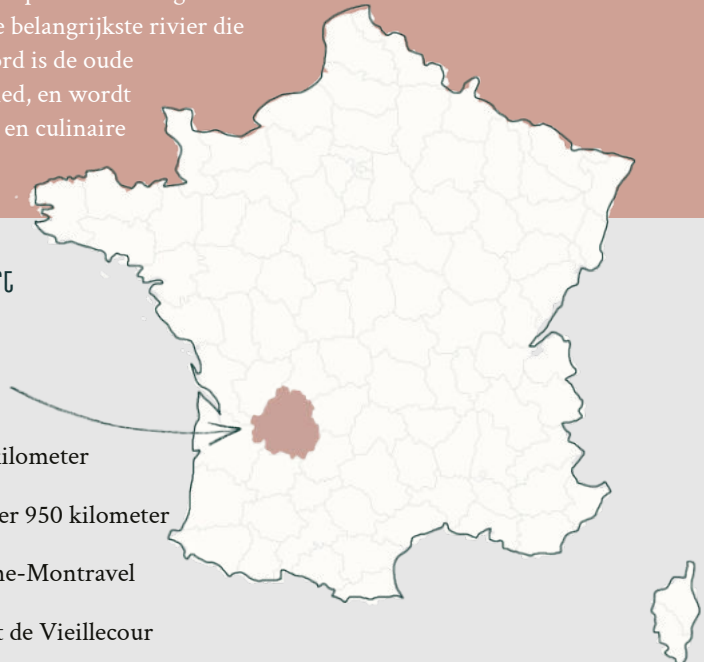
Inwoners: 415.000

Oppervlakte: 9060 vierkante kilometer

Afstand vanaf Utrecht: ongeveer 950 kilometer

Laagste punt: 2 meter, Lamothe-Montravel

Hoogste punt: 491 meter, Forêt de Vieillecour

NOORD

Rondom Brantôme en Périgueux

De rivieren Dronne en Isle kronkelen door een betoverend groen landschap. Ontdek het rustige noorden van de Dordognestreek met zijn bossen, verscholen dorpen, ruïnes en kerkjes.

HET NOORDEN VAN DE DORDOGNE

Het departement Dordogne mag dan een vrij bekende Franse bestemming zijn, het noorden is nog onontdekt. De meeste vakantiegangers stomen door naar de Dordognevallei in het zuiden. En dat terwijl er in het lommerrijke noorden ook veel te zien en te doen is. Een groot deel van deze streek behoort tot het *Parc naturel régional Périgord-Limousin*, een natuurpark dat gekenmerkt wordt door loofbossen die doorkruist worden door grillige beekdalen. Je vindt hier veel bijzondere planten en dieren. Zo kun je er in het voorjaar op zoek naar de tientallen wilde orchideeënsoorten, er zijn zelfs fiets- en wandelroutes uitgezet die geheel in het teken van deze bijzondere plantensoort staat. Ook is het mooi fietsen en wandelen door het typische *bocagelandschap*, een afwisseling van kleine akkers en weides, omzoomd door heggen.

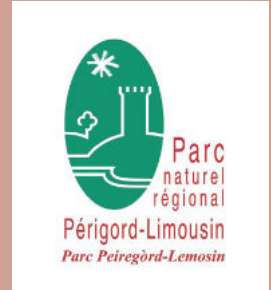
Grootste publiekstrekkingen zijn het schilderachtige, aan de rivier de Dronne gelegen Brantôme, het dorp Saint-Jean-de-Côle, de grot van Villars en de hoofdstad Périgueux. In die laatste stad kun je je zelfs prima langere tijd vermaken, ideaal voor bijvoorbeeld een stedentrip.

Ontdek de gezellige straten en pleinen, dompel je onder in de geschiedenis via een bezoek aan de Romeinse overblijfselen in de stad en geniet van de smaakvolle keuken van de streek.

Het noorden is, meer nog dan het zuiden, een paradijs voor wandelen en fietsliefhebbers. Er zijn veel mooie routes te ontdekken en onderweg kun je genieten van de weidse landschappen. Dankzij de vele rivieren en beken die zich een weg door het gesteente gebaad hebben, gaat het landschap behoorlijk op en neer, dus ook de sportieveling vindt er genoeg uitdaging.

In de dorpen en steden vind je nog veel sporen van het rijke verleden. Bijvoorbeeld in de vorm van romaanse kerkjes, die qua architectuur onder invloed stonden van de nabijgelegen streek Saintonge rondom Saintes in de Charente. Net als in het zuiden vind je in de noordelijke Dordogne veel kastelen. Zoals het romantische Château de Jumilhac, dat regelrecht uit een kinderboek lijkt te zijn gehaald.

Parc Naturel Régional Périgord-Limousin

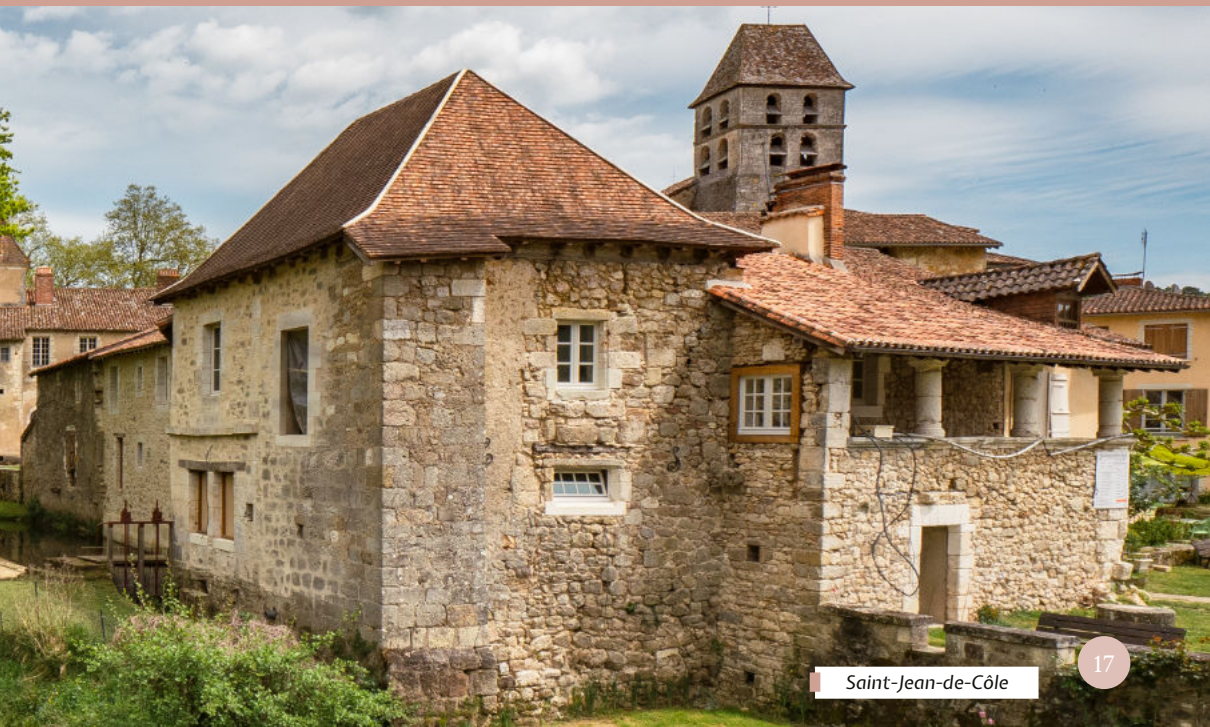
Een groot deel van de noordelijke helft van de Dordognestreek wordt ingenomen door het regionale natuurpark Périgord-Limousin. Dit park is in 1998 opgericht en ligt op de grens van de departementen Haute-Vienne en Dordogne. Doel van het park is om de natuurlijke rijkdommen en het eigen, groene karakter van de streek te behouden. Op het grondgebied van het departement Dordogne liggen negenenveertig gemeentes die deel uitmaken van het park, met een totaal van ruim honderduizend hectare grond.

Het natuurpark is een afwisselend gebied met bossen, akkers en weides, rivieren en meren. Daartussen liggen allerlei dorpen en steden verspreid. Zowel geologisch als biologisch is er een grote diversiteit. In het oosten zit je op de laatste uitlopers van het Centraal Massief, gekarakteriseerd door harde gesteentes als graniet, in het zuidwesten bestaat de grond uit kalksteen.

In de bossen overheersen de kastanjabomen, aangevuld met eik. Die vormen een leefgebied voor tal van diersoorten, zoals otters, hermelijnen, marters, vossen en herten. Daarnaast vind je hier ook veel vogels, met name uilen en de zwarte wouw voelen zich hier thuis. Ook de hop met de kenmerkende kuif kun je hier voorbij zien komen. De graslanden tellen bovendien veel variaties van orchideeën, meer dan dertig soorten.

Het zal je niet verbazen dat het Parc Naturel Régional Périgord-Limousin een ideale bestemming is voor natuurliefhebbers. Het toerisme in de streek is dan ook met name daarop gericht. Je vindt er veel kleinschalige aanbieders van gîtes en chambres d'hôtes, natuur- en minicampings. De lokale Offices de Tourisme maken volop gebruik van de gelegenheid om het natuurschoon in de omgeving toegankelijk te maken via fietstochten en wandelroutes. Bij elk toerismebureau is een kaart van het natuurpark te verkrijgen met daarop een overzicht van activiteiten, evenementen en accommodaties.

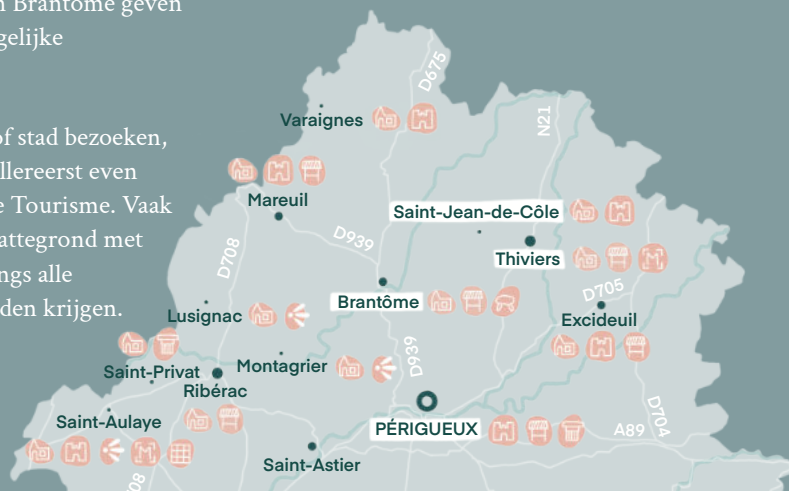

STEDEN & DORPEN

Tussen de groene heuvels en langs de kabbelende rivieren van de noordelijke Périgord vind je leuke dorpen en stadjes. Veel daarvan nog relatief onontdekt, en de meeste hebben naast het onvermijdelijke kerkje ook een kasteel dat bewaard is gebleven. Op deze pagina's vind je een overzicht van onze favorieten. Bij Périgueux en Brantôme geven we een kaartje met een mogelijke wandelroute ter inspiratie.

Als wij een dorp of stad bezoeken, gaan we meestal allereerst even langs het Office de Tourisme. Vaak kun je daar een plattegrond met rondwandeling langs alle bezienswaardigheden krijgen.

BOURDEILLES

Op een rustig plekje midden in de natuur, aan de oevers van de Dronne, vind je het kleine dorp Bourdeilles. De oude huizen getuigen van het rijke verleden van dit dorp. Het dorp Bourdeilles vormde zich halverwege de middeleeuwen rondom een kasteel dat een strategisch punt op de route tussen Périgueux en Angoulême moest beveiligen: de oversteek van de Dronne. De belangrijkste overgebleven monumenten in het dorp zijn twee kastelen: het dertiende-eeuwse fort en een zestiende-eeuws renaissancepaleis. In de middeleeuwen was het kasteel de hoofdzetel van een van de vier *baronnies* waarin de landstreek Périgord verdeeld was. Beide gebouwen kunnen bezocht worden, maar er is meer dat deze plek een bezoek waard maakt. Bewonder de stijlvolle kerk met bijzondere glas-in-loodramen, wandel langs de Dronne naar het *lavoir*, de wasplaats die tegen de steile kliffen is aangebouwd, en ontdek de veertiende-eeuwse brug, herbouwd na een grote overstroming in 1735. In de niet te bezichtigen Grotte des Bernoux zijn prehistorische rotstekeningen gevonden.

overdreven, maar door het vele water onderscheidt het dorp zich wel van andere plaatsen in de Dordogne.

De grootste bezienswaardigheid van Brantôme is, naast de fraaie ligging aan het water, de eeuwenoude abdij aan de rand, genesteld tegen de kliffen en groene helling in de bocht van de rivier. Het complex verrees naar alle waarschijnlijkheid in de achtste eeuw, onder Pepijn de Korte. Omdat de abt goede banden onderhield met de leider van de protestanten, ontsnapte het stadje tijdens de godsdienstoorlogen aan de strijd. Het is een van de redenen waarom de abdij er nog zo mooi bij ligt.

De mooiste uitzichten op de abdij én op het

BRANTÔME

In een bocht van de rivier de Dronne ligt het leuke plaatsje Brantôme. Al in de prehistorie woonden hier mensen, getuige daarvan is een oud hunebed in de nabije omgeving. Het oude middeleeuwse stadscentrum is omringd door water en wordt niet voor niets het Venetië van de Périgord genoemd. Als je Venetië kent is die benaming misschien een beetje

stadje heb je vanuit de Jardin des Moines (1). Je passeert deze kloostertuin op weg van de grote parkeerplaats, aan de zuidkant van de stad, in de richting van de abdij, die aan de overkant van de rivier Dronne ligt. De tuin werd in de zestiende eeuw aangelegd en bevat nog drie zogenaamde *repositoires*, rustaltaren, kleine stenen gebouwtjes in renaissancestijl die gebruikt werden tijdens processies. Vanuit de tuin zie je ook goed de twee losstaande torens die vroeger waarschijnlijk deel uitmaakten van een omvangrijke versterking waar de heer van het klooster woonde. Het park is een geliefd plekje om even tot rust te komen, bijvoorbeeld aan de rand van het water. Je kunt er dan in de zomer naar de vele bootjes kijken die rondvaren, of een praatje aanknopen met vissers die met hun hengels vanaf de brug hun geluk beproeven.

De gebouwen van het abdij die je nu kunt bewonderen dateren uit de elfde tot de achttiende eeuw. De abdijskerk is het oudst, met delen uit de elfde tot dertiende eeuw. De kloostergang verrees een eeuw daarna en de bijgebouwen, bijvoorbeeld die waar nu het gemeentehuis gevestigd is, werden in de achttiende eeuw gebouwd. Van het eerste klooster, dat hier al in de achtste eeuw gevestigd moet zijn, resteert weinig. Het werd waarschijnlijk tijdens een invasie van de Vikingen vernietigd. Ook tijdens de bezetting van Brantôme door de Engelsen werden delen van de abdij ingrijpend aangepast, in de vijftiende eeuw kwam er een grote renovatie die de gebouwen weer in oude staat herstelde.

Een deel van de abdij is vrij te bezoeken. Je

kunt de kloosterkerk bezichtigen, net als de er tegenaan gebouwde kloostergang (2). Wil je meer van de gebouwen zien dan moet je een toegangskaartje kopen. Je hebt daarbij de keuze uit een bezoek aan de grotten waar de resten en fundamenten van het eerste klooster te zien zijn (met of zonder gids) of een begeleid bezoek aan een deel van het nieuwere klooster, met als kers op de taart de beklimming van de klokkentoren, een van de oudste klokkentorens van Frankrijk. Je kunt ook een combiticket kopen voor beide delen van de abdij.

Een bezoek aan Brantôme is niet compleet zonder een wandeling door de nauwe straatjes. Sla in de Rue Victor Hugo ook zeker even het steegje aan de linkerkant in, waardoor je richting het water loopt. Hier vind je namelijk nog een bijzondere toren die deel uitmaakt van de voormalige stadsmuren. Je kunt er onderdoor lopen en komt dan aan de waterkant, waarbij je een uniek uitzicht hebt op de abdij aan de overkant (3).

Kom je op vrijdag in Brantôme, dan is er een leuke markt met regionale specialiteiten. En wil je langer genieten van de gezelligheid in dit stadje, dan is het een leuk idee om rond lunchtijd of voor het avondeten op een van de vele terrasjes met uitzicht over het water neer te strijken.

EXCIDEUIL

Excideuil is een vrij groot dorp, dat een mooie uitvalsbasis is voor de noordoostelijke Dordognestreek. Het dorp